

szerző játéknak nevez. A tanulók elért eredményeit pontozzák. Ez az eljárás versengést nevel. *Bartos Nándor: A tiszta magyar beszéd.* A nyelvművelő munka fontosságát hangsúlyozza. Szükségesnek tartja, hogy az idegen szavak helyett következetesen magyar szavakat használjunk. *Vízslóvszky László: Út a néplélek megismeréséhez.* A tanítónak feladata, hogy a gyermek és felnőtt erkölcsi fejlődését irányítsa, tehát meg kell azt ismernie. Erre két módot lát: a környezettanulmányozást és a néprajzi kutatást. *Dr. Havas Imre: Ásott kutak és egyéb berendezések falun és tanyán.* Billentőrendszerű fedett kút szerkezetét és előnyeit mutatja be az első részben, míg a második részben a zártrendszerű árnyékszék készítésére ad gyakorlati tanácsot.

6. *Kiss Károly: A tanév megnyitása.* A népiskola kapujában szeretettel várja a tanító gyermeket. Az iskola kapujában álló gazdaglelkű tanító képét rajzolja meg. *Vadász Zoltán: Kultúrpolitika.* „A magyarországi románok egyházi, iskolai, közművelődési, közgazdasági intézményeinek és mozgalmainak ismertetése” c. könyv nyomán bemutatja a romániai kultúrállapotokat. Rámutat a trianon előtti és a mai állapotokra. Kifejti, milyen másképpen bánt a román nemzetiséggel a magyar állam, mint ma a magyarokkal a román. *Bognár Gyula: Történelmi emlékek nyelvünk szó-lásaiban.* Néhány történelmi vonatkozású népi szólás értelmezését adja és felhív arra, hogy az ilyen becses nyelvi és történelmi emlékeket igyekezzünk megmenteni és fenntartani. *Földes László: Magyarosan!* Az idegen kifejezések kiküszöbölése ellen küzd. *Pilbauer László: Tűz és gáz.* Népművelési előadás keretében bemutatja a legveszedelmesebb harci gázok hatását és veszedelmes voltát. A védekezés módjairól nem szól.

Zentai Károly.

Zeitschrift für Kinderforschung. Bd. 46. Heft 2. 1937.

Lotte Mach. Lese- und Schreibschwäche bei normalbegabten Kindern. (113—198 ll.)

Nem tehetségtelen gyermekeket megfigyelve gyakran látjuk, hogy csak az olvasásnál egészen rendellenes gyengeséggel állunk szemben. Fel kell ezeket kutatni: a gyengeség jellegzetes sajátosságait meg kell állapítani, hogy azok eredetére, okára fényt derítsünk. A kérdés vizsgálatánál elsősorban el kell döntenie, a gyengeségben milyen szerepe van a biológiai tényezőknek és milyen része a szellemieknek. Ha tehát a gyengén olvasó gyermek szemét megvizsgálva, azt egészségesnek találjuk, közelekvő annak feltevése, hogy a központi rendszerben van a defektus. Azonban ilyen kijelentést csak kellő vizsgálat eredményeképpen szűrhetünk le.

A gyenge olvasás oka lehet, hogy az olvasó egyáltalán nem, vagy csak gyengén tudja a betűket a hozzátartozó „hanggal” összekötni, a betűket egységesen szavakba összevonni és azokat hangokban visszaadni, végül a kész képeket (szavakat) értelemmel ellátni.

A szerző vizsgálatait a *mannheimi* összes iskolák mintegy 30.000 növendéke közül kiválasztott 18 különösen gyengén olvasó növendéken végezte. A *Bobertag* féle intelligencia-vizsgálatokon ezek közül az általános intelligencia hiánya miatt meg nem felelőket kizárta a további, speciális vizsgálatokból, végül is hét 9—13 éves-tanuló állott rendelkezésre.

A gyermek összemélyiségét is vizsgálat tárgyává tette különféle tesztpróbákkal; az *olvasási-készséget* írott és nyomtatott német betűkkel, jelekkel, szavakkal, ismert és ismeretlen és tartalmi, vagy nyelvi nehézségeket tartalmazó szöveggel vizsgálta. Ezekon kívül egészen speciális vizsgálatokat is végzett a szerző. A következőkben vizsgálati eredményeiről számol be és ismertetését érdekes és jellegzetes példákkal

illusztrálja. Összehasonlíttja az olvasásnál tett hibákat a beszédben elkövetettekkel az álombeszéddel. A tachistoskóppal végzett vizsgálatai arra az eredményre vezettek, hogy ez a módszer sem ad sok felvilágosítást a veleszületett gyengén olvasók szimptomatológiájához. Éppen ezért összehasonlításokat tesz a normálisan olvasók által elkövetett hibákkal és megállapítja, hogy a gyengén olvasók jellegzetes hibája a hangoknak, illetve betűknek szavakká egyesítésénél fellépő elszólás.

Érdekes a probléma megfordítottja: a gyengén olvasók vajjon az írásnál is különböznek-e a normálisaktól? Itt természetesen nem másolásról, hanem diktálás utáni írásról és fogalmazásról van szó. Az elkövetett íráshibák főbb okai: a betűformákra való emlékezés hiánya, az egyes betűknek megfelelő írásjelekre való emlékezés gyengesége, a diktált szónak hangokra bontása képességének fejletlensége.

A továbbiakban az egyes vizsgálati módszerek, nevezetesen: az optikai, az akusztikai és beszédes módszer ismertetésével foglalkozik a szerző.

Felmerül a kérdés: vajjon az olvasás és írásbeli gyengeség elszigetelt jelenség-e? A megfontolások és vizsgálatok eredményei ezt kideríteni nem tudták. Ami pedig az olvasás és írásbeli gyengeség okait illeti, a különböző — ezzel a kérdéssel foglalkozó — szerzők eltérő állásponton vannak. Egyesek egy, mások kettő, sőt három pszichológiai oknak tulajdonítják. A hibának azonban anatómiai okai is lehetnek. Erre enged következtetni az is, hogy némely agysérülésnél azonos olvasási zavar lép fel.

A gyengén olvasók között típusok nem állíthatók fel. A legáltalánosabban csak annyit lehet mondani, hogy csekély képességük van az írott betűnek megfelelő szavakká kapcsolásához és azoknak hangokban való visszaadásához.

Az értekezés utolsó főrészében kerül sor az olvasásban és írásban gyengéssel való foglalkozás problémájára.

Dr. Peter R. Hofstätter: Testuntersuchungen an japanischen Kindern und das Reifungsproblem. (71—113. 11.).

A bécsi iskola tesztjeit Ch. Bühler és H. Hetzer „Kleinkindertests“ (Leipzig, 1932.) c. munkájában hozta nyilvánosságra. A tesztek fejlődésteszték és céljuk a csecsemőkortól a 6—7 éves korig vizsgálni a gyermek fejlődését. Minden teszt alkalmazásánál elsőrendű követelmény, hogy annak a „mérőskálája“ hitelesített legyen, vagyis normái az illető nép általános „egyénségéhez“ megfelelőek és mértek legyenek. D. Peter R. Hofstätter vizsgálatainak célja sem más, minthogy a bécsi gyermekekre mért Bühler féle teszteket a japán gyermekekre alkalmazza és megállapítsa, azok az ottani viszonyok mellett alkalmazható-e?

Vizsgálatait 1935. nyarán végezte észak Koreában, főként ipari munkások gyermekein. A megvizsgált 110 gyermek közül 91 japán, és 19 koreai volt. A vizsgálat irányát két kérdés szabta meg, nevezetesen: alkalmazhatók-e a bécsi tesztek a teljesen idegen gyermek-anyagon? és milyen a viszony a japán és a bécsi gyermekek között?

Általában szokásos a tesztvizsgálat eredményeinek számszerű kifejezése, mert így az összehasonlítások lényegesen leegyszerűsödnek. Bevezetve — Stern intelligenciahányadosával azonos fogalomképpen — a fejlődéskor (Entwicklungsalter: EA) és az életkor, (LA) hányadosaképpen a fejlődési hányadosot (Entwicklungsquotient: EQ.) arra a megállapításra jutott a szerző, hogy a fejlődési hányados értéke a normálértéktől lényegesen nem tér el.

Különösen jellemző a japán gyermekekre — a teszt eredményei mutatják — az erős tárgy felé fordulás, viszont a spekulatív dolgokkal szemben alig mutatnak érdeklődést.

A vizsgálat végső eredményeképpen állapítja meg a szerző, hogy három éves korig a *Bühler* féle tesztek eredményesen alkalmazhatók a japán gyermekeken is.

Makai (Masznyik) Lajos.

VEGYES

Schneller István 90 éves. Ez év augusztus havának 3. napján töltötte be a szegedi, volt kolozsvári egyetem nyugalmazott pedagógia-professzora életének 90. esztendejét.

Az elméleti neveléstudomány első magyar képviselőjét a szegedi egyetem bölcsészeti kara a következő üdvözlő irattal köszöntötte:

Méltóságos Uram!

A szegedi M. kir. Ferencz József-Tudományegyetem Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Kara igaz tisztelettel és büszke örömmel üdvözli Méltóságodat születésének 90. évfordulója alkalmából.

Ez a tisztelettel teljes köszöntés hódolat és meghajlás ama Szellem előtt, amelyet ez az elméleti és gyakorlati pedagógiai munkásságban tevékeny és a nagy személyiség teremtettségében kiteljesedő élet jelentett és jelent Alma Materünk és ezen túl az egész magyar tudományos élet számára.

Jelenti pedig ez a Szellem mindekelőtt az „egyedüli érték”, a szeretet, principiuma alá rendelt felszázados tanítói munkásságot, amelyet mind a főiskolai, mind pedig az egyetemi katedrán a legmélyebből fakadt, igazi „professzori” elhivatottság szentelt eredményessé és hatásában széleskörűvé; annak a „tisztá éniség” álláspontjára felemelkedett tanítószemélyiségnek hatalmát, amely abból a személyesen átélt meggyőződésből merítette erejét, hogy

„csak az isteni szeretetben megújult erkölcsi élet képes odaadó, feláldozó, kereső és építő munkásságra”.

Mint történeti erő és maradandó hatáforrás jelenti azonban egyúttal a nevelélmélet első magyar alapvetését is: a „személyiség pedagógiká”-ját; azt az idealisztikus filozófiai meggyőződés által teremtetett tudományos pedagógiai rendszer-vázlat, amelynek középponti célfogalmában, a személyiségben, ebben az „etizált és tudatra emelt egyéniség”-ben szintén a szeretet valósul meg mint legfőbb rendszeralkotó elv; azt az individualizmus és kollektívizmus ellentétin győzedelmeskedő nevelélméleti irányt, amely szerint „az egyéniség a szeretet szolgálatában lesz csak igazán isteni cél gondolatot megvalósító személyiséggé”, vagyis akkor, „ha az egésznek nemes rendeltetése... megvalósításában sajátos szervként működik közre”.

Nem tudjuk ennek a pedagógiai világnézetnek hatását felmérni. A közvetlen tanítványok lelkében felébresztett és megtermékenyített pedagógiai erosz és hivatástudat kielemezhetetlenül beleolvadt több tanító-nemzedék nemzetnevelő napi munkájának hatásösszefüggésébe — a kegyetlen magyar sors viszont megfosztott bennünket attól, hogy ez az elméleti elgondolás egy sajátosan felépített iskola formájában is állandóan ható ereje legyen a magyar művelődési életnek.